

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ HIVATAL

hová a dolgozatok
és előfizetési pénzek
küldendők:

Kolozsvár, Ref. Theologia
2. számú lakás.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

AZ ERDÉLYI EV. REF. «EGYHÁZI ÉRTEKEZLET»-E
TÁMOGATÁSÁVAL

SZERKESZTIK:

NAGY KÁROLY, VAJDA FERENCZ,

ref. theol. tanár, felelős szerkesztő. sz.-lónai pap, főmunkatárs.

Megjelenik minden vasárnap egy íven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 4 korona Negyedévre . . . 1 korona.
Félévre . . . 2 korona. Egy szám ára . 10 fillér.

Farsang.

(Vagyis mi szabad és mi nem szabad?)

Elmult a vizkereszt. Itt van a farsang: a földi örömeknek, mulatozásoknak, házasságkötéseknek zajos napja!

Kezdhettem volna úgy is, hogy a pápista papok vizkereszt napján végig járták hiveik házaikat, s az ajtófelet megkretázva, boldog új esztendőt kívántak és megnyitották a farsangot. Vagyis felszabadították hiveiket a világi mulatságok szelid és jótékony élvezetére.

Hát nekünk kinyitotta meg a farsangot, minket kiszabadított fel a testi, világi, jótékony örömek élvezetére? Senki és mindenki. Senki emberi hatalommal, hanem mindenki saját magát. A mi lelkünk felett földi emberi hatalom nem rendelkezik. Mint Luther Márton mondja: «a keresztyén ember mindenkinek szabados ura és nincsen senkinek alája vetve. Mi lelkileg egészen szabadok vagyunk. Ez a szabadság a keresztyén ember szabadsága.

Ugye bár, hogy midőn a katolikus egyház korlátokat állít föl, hogy most kezdődik a böjt, ezalatt nem szabad világi örömekben részt venni; vagy mikor azt mondja: most kezdődik a farsang, ez alatt lehet, szabad mulatni: akkor, ezen korlátok által, az életet két részre osztja. Egyik, a szent rész, melyben a test vezekel, a lélek szüntelen imádkozik. Másik a nem szent rész, melyben már mellékes a lélek dolga; fő az: hogy a test élvezzen, mulasson.

Jól-van-e ez így? Miért kell nekem egyik napon jónak, kegyesnek «szent»-nek lennem: és a más napon már nem? Miért kell a napok között különbséget tennem? Isten nem tesz külön-

séget sem a napok, sem az emberek között, az ő napját feltámasztja mind a gonoszokra, mind a jókra (Mát. V. 45.) És, minden napon betölt minket az ő jóvoltával. Krisztus egyszer s mindenkorra felszabadította a világot, az emberiséget azon téves felfogás alól, hogy a napok között különbséget tegyenek. Vajjon böjtölhet-e a násznép, míg a vőlegény velök vagyon — kérdi Máthé evangélistánál (IX. r. 15. v.)

Mi reformátusok, a biblia alapján, azt tanítjuk, úgy hisszük, hogy a vőlegény (Jézus) mindig velünk van: úgy tehát, az életet nem osztjuk két felé, a napok jelentősége felett nem teszünk különbséget. (De, nehogy félre értsen valaki, mert nem az ünnepnapokról szólok.) Böjt, farsang, advent, tavasz, nyár, ősz, tél előttünk mind egyforma. Jézus ezt így mondta: Az embernek Fia a szombatnak is ura (Mát. XII. 8.) És ez azt teszi, a mit Luther mond, hogy a keresztyén ember mindenkinek szabados ura.

No, ez aztán jó dolog, gondolják talán sokan. Így nem rossz kálvinistának lenni. Mert a kálvinista embert nem köti sem a pap, sem a böjt, sem az egyház. Neki szabad mulatni akkor, a mikor akar. Azt teheti, a mit akar. Cselekedeteiről nem számol senkinek. Az ilyen okoskodásra azt mondjuk mi is: csak lassabban a testtel, atyámfia, hogy étkezzék a lélek is. A keresztyén ember szabadságának is vannak korlátai. Csakhogy ezek a korlátok nem egyes napokra, időszakokra, hanem minden egyes napra és időszakra szólanak. Így tehát nehezebbek, de végeredményében üdvösebbek is, mint a pápista korlátok. Minden szabad, de nem minden használ, int az apostol. Minden a tietek . . . akár e világ, akár az élet, akár a halál, akár a jelenvalók, akár

a következendők. Ti pedig a Krisztuséi vagytok, a Krisztus pedig az Istené. (I. Kor. III. 22. 23.) Luther ezt így mondja: A keresztyén ember mindenkinek készséges szolgálja és mindenkinek alája van vetve.

Ez pedig azt teszi, ha mi a Krisztuséi vagyunk és a mi szabadságunk Krisztustól van: akkor nekünk mindennap, egész életünkön keresztül, igazán, jól, örömben, békeességben «szentül» kell élnünk. Azt az életet kell élnünk, melyet Krisztus élt. *Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus.* (Gal. II. 20.) A legtöbb ember attól ijed meg, hogy neki úgy kell élni, mint a Krisztusnak. Pedig nincs miért. Krisztus nem kíván lehetetlen dolgot senkitől. Nézzük csak. Részt vett a kánai menyegzőben, jelenlétével azt megszentelte; az örömet, a mulatságot nemessé tette, a szívet megvidámitotta. Elment a Simon farizeus házához, s ezzel a gazdagok asztalát megáldotta. Felkereste Márthát, Máriát; amaz munkájáért, ezt kegyességéért megdicsérte. Szóval, az *élet örömeit is, a lélek javára, üdvösségére fordította.*

A mi mulatságainknak éppen az a hibája, hogy azok rendszeren a test és a lélek megfertőztetésére szolgálnak.

Itt van a farsang. Az év ezen szakában, talán több multság van, mint máskor. Ne feledjük el, hogyha mi mindeneknek szabados ura vagyunk is; *de szolgálja vagyunk a Krisztusnak és nem szabad semmi olyant cselekedni, mi az ő akaratával* ellenkezik. Nem szabad tehát multságainkkal, világi örömeinkkel lelkünkben kárt tenni, sem farsangban, sem máskor Arra kell ügyelnünk, hogy azok minden időben a lélek öröme

békességére szolgáljanak. Ez kizárja a részegséget, paráznaságot, haragot, veszekedést. Arra kell ügyelnünk, hogy mi, ha elesünk: nem a gyontató szék előtt kell megjelennünk, hanem a Jézus Krisztus ítélőszéke előtt. U pedig igazán itél.

Siculus.

Hallgass meg, Istenem!

Hozzád kiáltok, mennyei Atyám,
Ez új esztenő hajnalán.
Te voltál eddig én velem
Segítóm, mindenem
Te, egy vagy első imádságom óta,
Ám velem fordult a világ azóta
Azért halgass meg, Istenem!

Sohasem zaklatalalak én magamért,
S veszendő földi javakért.
Azt mondtam eddig: adj nekem
Jó szíveket, Istenem!
A többit: hirt, hatalmat, kincseket meg
Csak oszd ki mind, a többi embereknek ...
— Hallgass meg engem Istenem!

De már az élet megvesz engem is,
Földi jókért esd szívem is.
— Annyi körültem a nyomor,
Mit más nem orvosol:
Hogy még ha bűn is a vágyakozásom,
Valami nagy-nagy gazdagságra vágyom ...
— Hallgass meg engem, Istenem!

És míg napontá elsáppaszt a bűn,
Ki főnhéjaz büntetelenül;
A nép, a jó bukása sért,
S az elnyomottakért
Ha úgy átérzem, hogy mit nem tehetnék.
Uram bocsá! ... bárcsak király lehetnék.
— Hallgass meg engem, Istenem!

TÁRCSA

Apróságok Bethlen Kata életéből.

IV. Harcs, a gyermekek vallásáért *)

Szenvedő Bethlen Katának a Haller László urammal kötött, *vegyes* házasságát. három szép gyermekkel áldotta meg a jó Isten. Samu volt a nagyobb, Pál jött utána, s Borbála zárta be a sort. A szülők még az esküvő előtt, erős kontraktust kötöttek volt, hogy születendő fiú gyermekeik az atyjuk — leány gyermekeik az anyjuk vallásában neveltessenek fel. E szerint, a két fiut a pápista vallásban, a kis leányt pedig a református vallásban kellett volna felnevelni. Így szabta meg az ország törvénye is, a vegyes vallású szülők gyermekeinek vallását.

Igy történt-e ez? Arról fog szólni ez a kis történet.

Sámuel életére és vallására nézve, már korán döntött az isteni gondviselés. Két éves korában magához szólította. Ezt a szép ábrázatu, kellemes, vidám tinkintetű gyermeket, azonban, ha életben marad is. aligha sikerül a pápista vallásban neveltetni, mert egészen az anyja erős, kálvinista hitét örökölte. A pápista papokat ki nem állhatta. Félt, irtózott tőlük. A szent képe-

* Az előző három közleményt lásd a «Vasárnap» 1901. évi 13., 14. és 16-ik számában. Szerk.

ket, olvasót röktön a tűzbe dobta, vagy elrejtette Mennyre örült ennek Bethlen Kata, éppen anynyira sajnálta halálát

Bús özvegyiségének napjait, most csak a más két gyermek ártatlan játéka vidította fel. Ki tudja meddig? Pálhoz, a szrzödés értelmében nem sok reménye volt Különben is, ez a Pál egészen az apja természetét örökölte. Nagyon szerette a szent képeket; a nélkül, hogy mondották volna, gyakran meg is csókolta. Már most látszott, hogy jó pápista lesz belőle.

Oh, hogy fájt ezt látni az igazhittű Bethlen Katának! Mégis, valahányszor kis leányára nézett: a lelke megnyugodott:

— Borbárát legalább igaz hitemben, apostoli vallásomban nevelhetem fel, mondogatta ilyenkor.

Ez az édes anyai öröm, mely lelkét ilyenkor átjárta; az a boldogságot árasztó reménység, mely könnyecskéiben föl-fölcsillant, ösztönözte legfőként arra is, hogy özvegyi fátyolát letegye és férjhez menjen. Szelid lelkű, gyenge nő volt; érezte, hogy gyámolítóra van szüksége. Életét most római szentbirodalmi gróf, széki *Teleky* Józsefhez kötötte, ki vagyonos, mivel ember, s e mellett erős hitű kálvinista is volt. Benne vélte feltalálni amaz erős támaszt. A lakadalom Hévízen történt meg 1722-ben, pünköszt után való kedden.

Reményeiben csalódott. Az új házasság élet nem sok örömet hozott. Családi békeesség, jó

Sőt a dicsőség, édes Istenem,
Az is csapás immár nekem.
Most a ki legkisebb vagyok,
Bár lennék legnagyobb...
Hogy a ki fenről a szegényt lenézi;
Módom legyen azt nekem is lenézni...
— Hallgass meg engem Istenem!

Szabolcska Mihály.

Karaffa s az eperjesi vértör- vényszék.

A rövid téli napok beköszöntöttek. Künt hideg van. Jó bent a szobában, kivált ott, hol a vígan ropogó tűz mellett egyetértő családi élet, jó, törekvő gyermekek melegítik a családi tűzhelyet. Ilyen helyen Isten nevével kelve és fekdüve csak kirendeli. Isten a mindennapi kenyeret, a ruházatot, no meg a nagy adót. Csak ez a nagy adó ne lenne! — mondják ezt ma igen sokan s méltán, mert a terhek napról napra nőnek, az ember meg minden nap szegényebbé lesz. Nyűg a szegény ember a terhe alatt; csoda hogy még bírja a válla. Hanem hát istenfélő ember azt tartja a Szentírással, hogy adjátok meg az Istennek, a mi az Istené, a császárnak, ami a császáré.

Sokan vannak, kik visszaszívják a mult időt, a tegnapot, mert az jobb volt, mint a mai nap. Hát ezzel úgy vagyunk atyámfiai, mint a fogfájással. Azt hisszük, hogy sohasem fájdt úgy a fogunk, mint most fáj, mert a régebbi fájdalmat már elfeledtük.

Lássá Kallós uram maga most nyugodtan hajtja álomra fejét, ha a munkától elfáradtan ha-

egyetértés ugyan lett volna, de áldásait nem élvezhette árva Bethlen Kata. Három hónap mulva egészsége megbomlott; testét gyötrő fájdalmak lepték meg. Ez mind kevés volt ama fájdalomhoz, mely lelkét érinté akkor, midőn gr. Kornis Zsigmond gubernátortól irás jöve, hogy mindkét gyermekét adja, hogy neveltessenek a pápista vallásban. Tárgyalásra meg is idézték Kolozsvárra, a kormányzóság eleibe. Ez a lesujtó idéző éppen gyerek ágyban kapta.

Mit tehetett mást, útra kelt Kolozsvárra. Utközben egy napot Kendi-Lónán töltött gr. Teleky Pálnál, kinek egy szép kis fiacskája éppen akkor feküdt nyujtó padon. A kis gyermek halála különös hatással volt fájó, beteges lelkére. Éjszaka lázas álmái voltak. Álmában egy ismeretlen ember megállott előtte és így szólott: — Én tudom, hogy micsoda gondolatokkal tépelődöl, mert ezt gondolod: Én Istenem, ez a gyermek, ha élt volna is, szülei vallásáról ellenkező vallásban nem neveltetett volna, ez mégis meghala. Az enyémeiket pedig, kiket tölem elakarnak venni, s én Szent Felségednek jó szívvvel adnék: életben tartod. De a mely dekrétumot most hoztak, attól ne félj, mert az Isten mennyből küld más dekrétumot, mely ezt elrontja!

Csakugyan, a gubernium két izben is tárgyalta a Haller gyermekek vallási perét, de semmire se tudott menni. Teleky József nem tágitott

zajöve a pihenést kívánja eltörődött teste. Ha igen soknak találja az adóját, megfelebbezi s akárhányszor engednek belőle. Ha Istenéhez vonzza nemes indulatja, felölti ünneplő gunyáját s a hivek seregével imádkozhatik egyszerű református templomunkban ahhoz, kitől jó a segedelem, megtartás. Ha vidám kedve pendül, szabadon mulathat, míg örömeiben azt is elkialthatja, hogy «magyar vagyok» — haja szála sem görbül meg.

Mondok én el azonban a multból olyan időt, mikor nem volt igazság a magyar haza földjén, mikor nem volt szabad sem igaz magyarnak sem protestánsnak lenni, mikor az adónak nem volt mértéke; mikor a csöndes álomba merült igaz magyar nem tudhatta, vajjon meglátja-e reggel az Istennek fényesen ragyogó napját s nem fedi-e el szemei előtt azt a sötét börtön vastag fala, nehéz ajtaja.

Kétszáz s néhány éve mult annak a siralmas eseménynek, melynek emlékét felidézem. Hogy miért hánytorgatom én a multat? — azt kérdezik. Hát azért, hogy emlékezzenek meg róla az én atyámfiai, hogy mennyi drága vér omlott a mi kedves hazánkért; mennyi keserű könnyű ömlött özvegyek és árvák szeméből a mi jézusi tisztaságú protestáns, református vallásunkért. Azért mondom el ezeket, mert tudom, hogy minden ember igen ragaszkodik minden olyanhoz, mihez nagy küzdelem árán jutott.

Kétszáz és néhány éve — mint mondám — a szomorú történetnek Lipót volt a magyarok királya, kit bigott jézuiták neveltek s ki azt mondotta, hogy egyetlen igaz vallás van, melyen

az ország törvényei mellől. Teleky Pál uram Bécsben is megfordult, s az ügyet előadva, ott is kidolgozott az ország törvényeire, melyek a vegyes hitű szülők gyermekeinek vallását megszüntetik. A vádak, melyeket Bethlen Kata ellen felhoztak, mintha ő esztelen, erkölcstelen, tékozló, vesztegető lenne: nem bizonyultak valónak. Csak ürügy volt az egész. Közben meghalt a felperes, gr. Haller Gábor is.

Antalfi, akkori pápista püspök most cselhez folyamodott. Bethlen Kata férjét, Teleky Józsefet hizelgő, mézes szavakkal akarta behálózni, miért is egyszer így szóla hozzá:

— Méltóságos gróf uramat felette sajnálom, hogy micsoda haza szolgálatjára termett ember, kinek nagyhűsége még a Felséges udvarnál is tudva van, mégis előmenetele illendőképpen nem lehet az asszony dolga miatt. Én azért azt tanácsolnám, hogy ezen dologban állana félre az asszony mellől, hogy vehetnők el a gyermekeket: én úgy remélem, hogy mindjárt előmenetele lenne az urnak, de eképpen előmenetele az asszony miatt nem lesz.

Teleky József átlátott a szítán, s eképpen köszönte meg a püspök jó indulatát:

— Én igaz református ember vagyok, s tudom, hogy valami a jó Istennek tetszik, az mégyen körülöttem véghez. Nem az én feleségem az én előmenetelemnek zászlója és akadályozója, ha-

az ember idvezülhet; ez a pápista vallás. Pápis-tává akarták tenni az egész országot; azonkívül elakarták törölni a magyar szabad hazát a földkerekségéről s hogy abban a nagy hajzában legtöbbet szenvedtek a reformátusok, az bizonyos, mert a református vallást hazánkban egyuttal magyar vallásnak is nevezik.

Elhatározta a bécsi kormány, hogy a magyar nemzetet először koldussá, ezután rabbá, s azután németté és pápistává teszi.

Hogy a magyar nem könnyen hajta iga alá a nyakát, mondanom sem kell. Pedig küldte be a bécsi kormány a sok éhes német katonát s ezek ahol tehettek raboltak, pusztítottak; ez volt az adó kedves hitfeleim! Nem kérdezte a német, hogy akarod-e adni a marhátat, pénzedet, hanem elvette erőszakkal.

Itt, ebben a mi kis tündér hazánkban: Erdélyben hangzott föl a szabadság szózata; ennek fejedelmei merészkedtek szembezállani a pusztító német seregekkel a nemzeti és vallási szabadságért. Ah, de a szerencse nem kedvezett úgy, miként azt a legszentebb ügyért harczoló sereg, (kiket kuruczoknak neveztek) buzgósága megérdemelte volna. Jött vissza a csatából a vert kurucz sereg éhesen, rongyosan. Ki kellett őket elégiteni étellemmel, ruhával, pénzzel s adott minden igaz magyar, ami tőle telt. Ez volt a másik nagy adó! S ha az üldözött kurucz sereg nyomában járó német csapatok (a labanczok) megérkeztek, ezek erőszakkal vették el, ami még megmaradt. S ez így ment éveken át. A kuruczoknak adtuk jószántunkból, a labanczok elvették

erőszakkal s e mellett istentelen kegyetlenkedéseket követtek el.

A haza és vallásunk szeretete lelkesíté a magyar csapatokat. Nyertek is elég győzelmet a német csapaton, ámde a bécsi hatalmas kormány nem tágitott. Ha a magyarok kiverték a hazából egy nagy német csapatot, küldött helyette más pihent, éhesebb sereget, mely embertelenebb kegyetlenséggel pusztítsa a drága magyar vért. Német volt elég, hát erősíthették a megdézsmált csapatokat; nem így a magyarok. A tulságos erő előtt felvégre engedni kellett s 1686. körül az ország felvidéke meghódolt a német csapatoknak letette a fegyvert. Egyetlen sásfészek: Munkács vára tartotta még magát, melyet a hős lelkű Zrinyi Ilona védelmezett, de — mint mondám — a felvidék többi része meghódolt a németnek.

A német kormány azonban nem elégedett meg a meghódolással; még meg akarta törni, lealázni a magyar fajt s mindenek felett elvenni a protestánsok vallását.

Zoványi Jenő.

(Folytatása következik.)

Isten igéje.

Az imádkozásról.

Luk XI. 9.

Aa! tudsz-e te imádkozni? Hány ember van a világon, kinek egész héten, sőt egész esztendőn keresztül nem jut eszébe, hogy a Mindenhatóhoz imádkozzék, lelki életére gondoljon, És mit

nem az én igaz hitem és vallásom: de úgy gondolkozzék az ur rólam, hogy ezen dologban valamiddig lehet, minden kötelességemet véghez viszem.

Ezután a gubernátor, gr. Kornis Zsigmond hivatá magához Telekyt, hogyha a püspök szép szava nem használt, erőszakkal hasson reá.

— Azt kérdem bátyám uramtól, hogy a gyermekekkel mit akar, ki akarja-e adni vagy nem? Különbén felirunk a Felséges udvarhoz.

— A gyermekek nem az enyimek — ugyanmond Teleky — hanem az anyjoké, ha az kiadja, én nem állok ellen. — De az anyjok, szép szerint, nem akarja kiadni. Adja ki tehát kegyelmed. — Ekszczenziád ezt parancsolja-e vagy csak javasolja, kérdi Teleky. Parancsolom.

Erre már Teleky is meglehetősen kijött a béketűréséből és így felelt vissza:

— Megkövetem Ekszczenziádat, hogy ki kell a dolgot magyarán mondanom, de Ekszczenziád én nekem egy cseppet sem parancsol. Ha vétek, vagyon a hazának törvénye, s keressen reá Ekszczenziád, de az eféle parancsolatra én semmit sem hajtok.

— Ekzekucziót kell kiküldeni, tolmácsolta erre pápista püspök. — Jól van. De, ki megy ki ekzekuczióra, kérdi Wesselényi István uram.

— Elmegyek én, feleli Bálint György, a ki csak akkor került volt haza Bécsből, s jóformán az ország törvényeit nem ismerte.

— No, csak jöjjön, biztatja Teleki, mert az én házamnál majd lekopik a bécsi majoránna büz az orra alól, mind jót nevettek a református gubernátorok.

— Hátha én megyek el, mit csinál velem, kérdi a pápista püspök.

— Majd meglátja a püspök ur, csak jöjjön! Teleky bátor fellépésére a gubernátor is megcsendesedett, s ő is szép szóra fogta a dolgot. Kérni kezdette, hogy ne rontsa el előmenetelét, adja ki a gyermekeket.

— Ismét csak azt mondom, felel Teleky, hogy a vallásom az oka, hogy nincsen nekem előmenetelem, mert ha vallásom nem tett volna akadályt: eddig, érdemem szerint, előbb ültem volna zöld asztalhoz, mint Ekszczenziád, mert mind Felséges uramnak, mind házamnak többet szolgáltam, mint Ekszczenziád.

Ezzel ott is hagyta a nemes guberniumot.

Mínthogy senki sem mert ekzekuczióra kimeni: a kath. hitű gubernátorok most azt határozták, hogy br. de Tige akkori erdélyi generálistól kérjenek katonai segítséget. Ez sem sikerült. Mert Teleky közben járására de Tige megtagadta a katonai segítséget, hivatkozván arra, hogy ezt csak ő Felsége egyenes parancsára teheti meg.

Székely Ferencz.

(Folytatása következik.)

gondoltok, tud-é az ilyen ember következetes lenni az ő Istenről való megfélekedésében? — nem! Ha nyomor, vagy veszély fenyegeti; ha halál-félelem s fájdalom környékezi; ha Isten hatalmas hangját hallja a természet viharában, a mennydörgésben, az égiháboruban; ha a felkorbácsolt tenger hulláma elnyeléssel fenyegeti kicsiny sajkáját: óh! akkor tud az ember imádkozni; akkor tördeli segédelmet kérve kezeit, tud igazán a Mindenható trónjához lélekben felemelkedni. De miért nem az egészséges, a nyugodt, a szerencsés napokban? Hiszen kitudja, hogy nem éppen ezekben a napokban forog a te lelked a legnagyobb veszélyben és mind az, a mi neked a legkedvesebb, az lesz bűnre csábító, lelkileg megölnöd!

«De hát miért kellene neked imádkozni? Nem vagyok én eléggé okos, tekintélyes, vagyonos, megelégedett; én nem teszek semmi igaztalan dolgot, tudok magamon segíteni, kitudja mikor jön még el végórám?!»

A másik meg fél az imádkozástól; mihelyest szembé áll a Mindenhatóval, felébred azonnal a lelkiismerete, szemére hányja késedelmeit és hibáit és ezt bizony nem veszi szívesen a gög-jében elvakult ember. Mire való az az ajtosság, jobb a világi gyönyörűség és könnyelmű élet?

A világ gyermeke pedig keresi az okot, mivel kimenthesse magát, miért nem imádkozhatik: «Az én állásomban lehetetlen lelki ajtosságokat követni» — mondja.

Imé aal ha komolyan akarsz imádkozni, bizonyára tudsz kevés időt, avagy kicsiny helyet találni, hol szived ajtaját feltárhatsz; tud bizonyára a családapa, vagy családanya övének kevés időt szentelni, övéit maga körül gyűjteni, hogy a napnak fáradalmi és bajai közepette egy zavartalan órát szenteljen a mindenek adójának. Ó igen! van neked időd. Adj tehát eleget a te lelked kívánságának és üzd el magadtól ama gondolatot: «Ha én nem találom örömöm az imádkozásban, Isten segélyül hívása haszontalan.» Nem, kezdj el imádkozni naponként, mint azt az Ur megparancsolta, lassanként szükségessé fog az tereád nézve válni; és ha talán előbb üresnek érzed lelked, légy nyugodt: gazdagabb lesz az

mindég, mihelyest a Szent-Lélek megkezdí munkáját te benned!

Maga Jézus bátorít és sürget bennünket, hogy használjuk fel a kegyelem trónjához való bemenetet! Ha a kérés nem segít: úgy keressünk; ha a keresés nem segít: úgy kopogtassunk mindaddig, míg csak fel nem nyitattik. A ki kér, az megkapja, legyen bármilyen szegény vagy adós; és a ki keres, az megtalálja

De miképpen végzitek ti ai, imádságtokat, reggel, délben, estve, étel előtt avagy utánna? Ti szülők végzitek-é kötelességteket, gyermekeitekkel szemben? És te imádkozó, gondolsz-é könnyörülő szíveddel a te testvéreidre, rokonaidra, az idegenekre, távoliakra, a betegekre, özvegyekre, árvákra, az alacsony sorsuakra, gazdagokra, a jókra,

a romlottakra, mindenkire, még azokra is, kik tégedet kergetnek, üldöznek: a te ellenségeidre! Nem vagy-é önző imádkozásod közben, hanem gondolsz mindenre a mi Isten előtt kedves lehet?! Nem imádkozol-é büszkén, öntetszelegve, hanem alázatosan, ajtatosan teljes szivedből és lelkedből?! Imádkozol-é a bűnök bocsánatjáért, a Szent-Lélek adományaiért, lelki és testi jókért? Imádkozol-é lélekben és igazságban?! Imádkozol-é a Jézus Krisztus nevében, bizva az ő érdemében?!

A ki szívből tud imádkozni, az boldog. Mindnyájan tapasztalhattatok már azt, hogy komoly imádkozás által mint jut az ember szomorú, zavart, fájdalmas hangulatból, tisztá, szabad, nemes gondolkodáshoz, hiszen:

«minden jó és tökéletes

ajándék onnan fejtül vagyon, a mindenség adójától.» A Mindenható nem késik, ki hozzá vigasztalásért könyörög meghallgatja; jókor avagy későn, nyilván avagy titkon, megfizet az őt kérőnek.

Életünk összes utain az imádságban mindig találhatunk felüdülést és lelki könnyebbülést. Ha megtámadja szívemet valami bánat, vagy keserűség vihara tépi lelkemet, csak Jézusra tekintek lelki szemeimmel: megszűnik a vihar tombolása. Mindent, még a legkisebb dolgot is vedd bizalommal az Atyára, vagy megszabít a kereszttől, vagy erőt ad annak elviselésére

Minden igazi és valódi imádság megtermi a maga áldását! A ki imádkozni tud, boldog!

«Szüntelen imádkozatok!»

Birtha József.

Vilma, Hollandia királynője.

Mazai krónika.

1902 jan 6.

B. u. é. k. Forog az idő. Telnek az évek. Alig lélegzünk fel a munkából és már oda egy esztendő. Az új századból, s ezzel együtt a magyar nemzet életéből is, ismét elnyelt egy esztendőt a mulandóság, a mi örök e világban. Az új esztendő első reggelén, széles e hazában ismerősök, jó barátok, rokonok, testvérek b. u. é. kívántak egymásnak. A politikai világ is hódol e szép szokásnak. Minden új év napján, az egyes pártok, felszokták keresni vezéreiket, s elmodják jó kívánságaikat. Az idén is úgy történt. A szabadelvű párt elsőbben ősz elnökét br. Podmaniczky Frigyeset kereste fel. Mohay Sándor képviselő üdvözölte a pártelnököt. Innen a pártvezérhez Széll Kálmán miniszter elnökhöz mentek tisztelegni. Gr. Andrássy Gyula volt az üdvözlő szónok. Megdicsérte Széll Kálmánt, hogy a választásoknál azon képen megtartotta a kormánypárti követek szavát. Ez a szabadválasztás! A párt ragaszkodik is ezért a kormányelnökhöz, megszavaz neki mindent még a közös, vámterületet is, de ezt csak úgy ha jó alkuval jó a ház elé. Rosz alkuba nem megy bele a párt. Ezt azért mondja, hogy hallják meg Bécsben is. Széll Kálmán megköszönte a párt ragaszkodását és jó kívánatait, s megígérte, hogy az ország érdekeit fogja eután szem előtt tartani a kiegyezésnél, de ne vegye tőle rossz neven a párt, ha ő továbbra is jó mameluk marad. Ezután Apponyi képviselő házi elnököt keresték fel és neki kívántak boldog új évet. Itt Hodossy Imre, régi habarék párti beszélt.

A függetlenségi párti boldog új év kívánatok elmaradtak, mert Kosuth Ferencz, pártvezér beteg. Ugron pártvezérnek pedig elég jó kívánatot hozott az Udvarhelyi bank bukása. Neki több nem kell.

Hanem boldog új évet kívántak egymásnak a néppártiak. Itt egyik Zicsi üdvözölte a másik Zicsit, s Molnár apát éljenzett rá. A Zicsi párt különben azt hangsúlyozta, hogy ő magyar keresztény és konservatív akar lenni. Fő azonban az, hogy »a katolikus egyház szabadsága háttérbe ne szoríttassék.«

Mi is most boldog új esztendőt kívánunk. Azt kívánjuk: legyen a magyar nemzet szabad, független állami életében; legyen erős hitében, ne tántorodjék el a Jézus Krisztustól: s akkor boldog új esztendőt fog érni.

Krónikás.

Egyházi élet.

A vadházasságok ellen. Német gyülekezetekben megvan az a szokás, hogy sokan élnek vadházasságban. Biz ez elég rossz szokás, a melyet menteni semmivel sem lehet, mert tönkre tesz két ember, s kitudja még hány ártatlan gyermek életét. A kolozskalotai egyházmegye indítványára, az Igazgató Tanács most kérést intézett a konventhez, s onnan a kormányhoz, hogy a vadházasságot minősítse kihágásnak és az ez ellen vétőket szigoruan büntesse meg. A mig ez

meg nem lesz, addig a papság nehezen tud sikra szállani a vadházasságok ellen.

Egymásnak terhét hordozzátok. E keresztényen igazságnak igyekeznek eleget tenni most a nagy német egyházak. Hogyan? Ausztriában tömegesen térnek át a protestáns vallásra. De az áttérteknek nincs se templomuk, se iskolájuk, se harangjuk. Egy egy gazdag egyház «keresztgyermekének» fogadja az áttérő gyülekezetet és ellátja mindennel. A gazdagok segítik a szegényeket. Milyen szép. Nálunk is meglehetne cselekedni. Egymásnak terhét hordozzátok!

Egyházi Értekezleteink. Erdélyi ref. egyházkerületünk majdnem mindenik egyházában megkezdődött a hiterősítő munka. Minden gyülekezet kebelében a lelkész, gondnok és a presbiterek vállvetett erővel munkálkodnak azon, hogy főleg a téli idő alatt a nép hasznos olvasmányokat, jó ujságokat kapjon, s ezeket olvasva, hitében erősödjék. Ezen munkálkodásnak irányítói, vezetői az *Egyházi Értekezletek*, melyeken a végzendő munkát beszélük meg a lelkészek, s egymásik gyülekezet kebelében összejövetelt is tartanak. Az is a célja ezeknek, hogy református népünket, mint a láncszem, tömören összefoglalja és összetartsa. A katolicizmus több oldalról ostromol, hiveinket fogdossa, ezzel szemben csak úgy állhatunk meg, ha hitben erősek leszünk és összetartunk. De az sem árt, ha egymást megismerjük. Igen, mert mi reformátusok még nem ismerjük eléggé egymás ügyét-baját. A mely gyülekezetben jót látunk, ott tovább kell vinnünk; a rosszat, a gyomot pedig mindenütt irtani kell. Egyházi Értekezleteink, s ezeknek élén az erdélyi egyházkerület Egyházi Értekezlete ilyen nemes célt kívánnak szolgálni. Jó lesz, ha minden református ember ezekkel megismerkedik és erejéhez mérten támogatja.

A külmiszió eredménye. A föld kerekségén, a pogány népek között, összesen 6300 protestáns külmiszióárius működik. Ezek évenként 55-60 millió márkát fordítanak a pogány népek megtérítésére. Az eredmény, melyet a miszióáriusok elértek bámulatos. Amerikában a keresztényen hitre térítettek: 8 millió 366 ezer embert. Afrikában: 983 ezeret. Ázsiában 1 millió 675 ezeret, a szigeten 299 ezeret. Vagyis összesen: 11 millió 323 ezer embert. Az egész föld kerekségének népessége, egy amerikai tudós számításai szerint, 1587 millió ember. Vallásfelekezet szerint, keresztényen: 530 millió róm. kath.: 230 millió; gör. kath.: 115 millió; *protestáns: 197 millió;* zsidó: 10 millió; mohamedánus: 197 millió, pogány: 850 millió. A nem keresztények megtérítése még a külmiszióáriusokra vállalkozik. V. F.

A király adománya. U felsége a kutatási ev. ref. egyházközségnek, templomépítésre, magánpénztárából kétszáz korona segélyt utalványozott ki.

«Tanítók Háza.» Budapesten és Kolozsvárt nemsokára két díszes épület fog emelkedni arra a célra, hogy azokban a magyar néptanítók gyermekei, kik felsőbb pályán tanulnak, benlakást nyerjenek. Ez a Tanítók Háza. A budapesti már közel áll a befejezéshez és 125 növendék nyerhet

benne lakást. A kolozsvári, hogy felépülhessen, a város egy 80 ezer korona értékű belső telket adományozott a Tanítók Házának. A két ház költségeire a miniszter 600 ezer koronát vett fel a jövő évi költségvetésbe. Szép dolog, hogy a kik egy életen át a mások gyermekeivel foglalkoznak: azoknak gyermekeiről is gondoskodik az állam és a társadalom.

As erdélyi róm. kath. egyház birtokainak évi jövedelme 1900-ban 266.689 koronát tett ki. Ez a jövedelem a k-monostori, a nagy almási, radnóthi, alsó-bajomi uradalmak után folyt be. Ezzel szemben az erdélyi ref. egyházkerület egyetlen, m.-nagyzsombori birtokának évi jövedelme 1900-ban 8000 koronára van felvéve.

A «lourdesi apácza». A Közép-Hegyalja helyiségeinek a napokban furcsa vendége volt. Egy lourdesi apácza-kolostor rendi ruháját viselő apácza járta sorba a házakat, s mindenütt megrendeléseket gyűjtött lourdesi ereklyetárgyakra. A hiszékeny emberek garmadával ültek fel az apáczáknak, aki annyival is inkább tudott a vallásos érzületű népre hatni, mert minden ház előtt, mielőtt bekopogtatott volna, letérdelt és buzgón imádkozott. A népek e szokatlan ajtósság láttára nemcsak, hogy feltétlenül biztak a «kedves testvér»-ben, hanem sürgős megrendeléseken kívül még étellel és itallal is bőségesen ellátták. A rászédett szegény asszonyok 5—8 korona áru megrendelést is tettek s az apácza megígérte, hogy az ereklyék és képek nyolcz nap mulva fognak megérkezni bérmentesen a megrendelők címére. Végre azonban rajta vesztett a gyűjtő, mert a rászédett nép, mikor látták, hogy az ereklyéket nem kapják meg, figyelmeztették a csendőröket az apáczára. Ennek aztán megvolt a foganatja. Tegnap hajnalban a zsadányi országuton egy csendőrrjárórs elfogta az apáczákat, akiről a vizsgálat alkalmával kiderült, hogy nem is apácza, de még csak nem is nő — hanem férfi. A csalót átadták a törvényszéknek. Pápista fogás!

Baptisták a vallásügyi miniszternél. A magyarországi baptisták küldöttségileg arra kérék a vallásügyi minisztert, hogy a baptista vallást is ismerje el törvényes vallásnak. A miniszter azt válaszolta, hogy míg iskolát végzett, tanult papokat nem tudnak állítani, addig nem lehet a baptista vallást a bevett vallásfelekezetekkel egy rangra emelni.

Mai képünkhöz.

A ref. Hollandia szép, fiatal királynőjét mutatjuk be mai számunkban a «Vasárnap» kedves olvasóinak. Büszkén valljuk e kis országot és annak kedves királynőjét a magunkénak. Tösgyökeres kálvinista, buzgó, értelmes vallásos nép a holland, kik összeköttetésben vannak a burokkal; ők is reformátusok. Vilma királynőjük még egészen fiatal, 22 éves. 1901. febr. 17-én volt az esküvője, a meklenburgi német herczeggel, Henrikkel. A királynő igen vallásos. Naponként 3-szor olvassa a bibliát és bibliai magyarázatos könyvből olvas fel

minden ebéd után. Vasárnap sohasem mulasztja el a templomozást

Terjesszük a „Vasárnapot.”

Lapunk második évfolyama küszöbén állunk. Hátrahagytunk egy esztendőt a «Vasárnap» életéből. Mit tettünk? Hogy teljesítettük feladatunkat?—olvasóink tudják legjobban méltányolni. Élesztettük a vallásos öntudatot; rámutattunk erkölcsi, anyagi bajainkra; igyekeztünk fenntartani a tisztá ref. hit világot; adtunk tájékoztatót országunkról, egyházunkról, a világról; szép és tanulságos elbeszéléseket, verseket, képeket szolgáltatunk; ismertettük hitünk szent könyvét: a *Bibliát*, ebből táplálkoztunk, ennek alapján építettük fel egész évi munkálkodásunkat. Mit teszünk ezután? Haladunk a régi, talán már kissé vertebb úton; lehet, sikerünk még szebb és eredményteljesebb lesz. Célunk, melyet magunk elé tűztünk: a régi. *Terjesztetni a ref. hit világot a maga tisztaságában, egyszerűségében!* Maradunk a régiék, de olvasóinkat is kérjük: maradjanak meg ők is kitartással a «Vasárnap» zászlója alatt. Akkor a «Vasárnap» messzire fog hangzani. Most az új évnyegyed küszöbén, új előfizetést nyitunk lapunkra:

Negyedévre . . . . . 1 kor.

Félévre . . . . . 2 kor.

Egész évre . . . . . 4 kor.

Igyekeztek mindenki előfizetését megújítani és lehetőleg ujjakat is szerezni. Nem mellőzhetjük a felemlítését annak, hogy egyesek mily dicséretes buzgóságot fejtettek ki a «Vasárnap» terjesztése érdekében. Így: *Szabó Sándor*, állomási főnök; *Kiss József*, pályafelügyelő *Felső-Tömösön* (Brassó-m); mindketten a *hosszafalusi* körlelkészség buzgó presbiterei. Lapunk számára legtöbb előfizetőt ők gyűjtötték. Továbbá: *Bodor J. zágoni*, *Bodor Géza*, alsócsernátoni, *Péchy Árpád* brassói, *Zsigmond Károly* hosszafalusi, *Páll Károly* topliczai lelkészek egyenkint 20-50 előfizetőt gyűjtöttek a «Vasárnapnak» Mély elismerését és hálás köszönetét fejezi ki a «Vasárnap» szerkesztősége anyaszentházunk e kiváló és buzgó férfainak.

A «Vasárnap» szerkesztősége.

Vegyes hírek.

Amerikai magyarok pusztulása. Az északamerikai Pittsburgból borzasztó hírek érkeztek. E város vasgyárában felrobbant egy olvasztó kemence. *Tíz halott, három sebesült esett áldozatul. Mindannyian magyarok!* Talán e borzasztó hírek, lohasztani fogják a kivándorlók kedvét?

Elmaradt lakadalom. Tóth Géza szegedi hivatalnok nagyon hasonlított Kecskeméthy Győzőhöz, a főváros félmillios sikkasztójához. Megjárta, mert mikor éppen Orosházára az esküvőre indult letartóztatták, s az igazolásba annyi idő telt, hogy az esküvőről elkésett. A menyasszony és szülői annyira restelik a dolgot, hogy a vőle-

génynek utat adtak. A főváros siratja a millióit, de Tóth Géza is igen a menyasszonyát.

Tolvajfogó találmány. A fumei rendőrséghez hetek óta majd mindennap panasz érkezett, hogy a kikötőben levő hajókra éjjelente tolvajok járnak, s ami csak kezük ügyébe esik, elemelik. Miután a rendőrség nem tudott a tolvajok nyomára jönni, a matrózok elhatározták, hogy maguk ejtik csapdába az éjjeli látogatókat. Egyikőjük kieszelte, hogy minden hajónak a feljáró deszkájára zsinogot kell áthuzni, mely a hajón levő haranggal legyen összekötve. A tolvaj okvetetlen megbotlik a zsinogban, utána megszólal a harang s a legénység föl lesz riasztva álmából. A terv pompásan sikerült. A múlt éjjel az egyik gőzösön megszólalt a harang, s az elősiető matrózoknak sikerült elcsipni Senlakovich János horvátországi csavargót, ki lopási szándékkal akart vizitálni a hajón. Először alaposan elverték, s azután átadták a rendőrségnek, mely a nevezettnek a lakásán a régebben ellopott holmik egyrészét megtalálta.

Halálra kinszott katona. A nagyváradi negyedik számu honvéd gyalogezred egy Flórián Péter nevű közlegényét tegnap reggel kórházba szállították, ahol pár órai kínos szenvedés után meghalt. A szegény fiu haldokolva panaszkodott ápolójának, hogy szakaszvezetője, Magyar Ferencz, puskatussal verte halálra. Az ápoló jelentése folytán a hadbírótság letartóztatta az embertelen szakaszvezetőt. A szerencsétlen agyonkínszott katona holttestét föl fogják boncolni. A század legénysége, amelyiknél Magyar szakaszvezető kegyetlenkedéscit folytatta, azt mondja, hogy a szakaszvezető, mikor Flórián haldoklásának a legénység között híre futott, azt mondta előttük: «Ha megdöglük, hát megdöglük!» A legénység között nagy az öröm, hogy megszabadultak szakaszvezetőjüktől, aki valóságos hóhérjuk volt. Bizony az ilyen durva lelkű emberek nem ismerik Krisztus fenséges tanításait. Nem csoda. hiszen a katonaságnál mindent tanulnak, csak a lélek szükségéről feledkeznek meg: a vallást nem művelik.

Egy gyászmagyar. Makó város közgyűlése még a múlt évben elhatározta, hogy Makón a főgimnázium előtti téren nagy hazánkfianak: Kossuth Lajosnak emlékére szobrot állíttat s a szobor költségeire a városi közpénztárban kezelt rendeltetés nélküli alapokból e célra 32.000. koronát megszavazott. De akadt egy gyászmagyar, ki az ügyet a megyénél megfellebbezte, Innen elutasították Bőrscök Gergelyt; de ő nem elégedett meg a határozattal, a minisztériumhoz küldte be tiltakozó

kérését. Jellemző magyarjainkra nézve e dolog. Bőrscököt felekezeti elvakultsága és Kossuth ellenes gyűlölete vitte e dologra! Sajnos, hogy ilyen emberek is vannak a hazában.

Milyen nyelven beszélnek legtöbben? A föld kerekességén jelenleg 115 millió ember beszél angolul; 80 millió ember beszél oroszul; 70 millió németül; 50 millió spanyolul; 45 millió francziául; 30 millió olaszul. Hát magyarul hányan beszélnek? A legújabb népszámlálási adatok szerint, Magyarország népessége meghaladja a 17 milliót, de ebből 10 millió ha beszél magyarul.

Magyarok Bukovinában. A hazától elszakadva 12,000 magyar él Bukovinában. Ennyit mutat ki a legújabb népszámlálás. Istensegitsben van 3160, Andrásfalván 3300, Hadikfalván 4117, Józseffalván 1300, Fogadjistenben 150.

A legdrágább levél. Kolombus Kristófnak egy levele, melyért 240,000 koronát fizettek, mint ritkaságért.

Mit csinál a milliomos? Néhány évvel ezelőtt egy amerikai milliomos fiát, Vanderbilt Kornélt édes apja kitagadta, mert szegény leányt vett el feleségül. A szegény leánynak ugyanis csak négy millió márka hozománya volt, de azért mégis elvette Vanderbilt Kornélt mert nagyon szerette. Az öreg Vanderbilt ezért nagyon megharagudott, kiadta fiának a köteles részt, de azzal a kijelentéssel, hogy ezután tudni sem akar róla. Erre Vanderbilt műhelyt rendezett be, csakhamar híre ment egész Amerikában, hogy a fiatal Vanderbilt munkás zubbonyban, bőrkötényesen dolgozik. Munkájának azonban, mint most Newyorkból írják, szép eredménye lett. Főltalált egy lokomotív-kazánt, melynek segítségével sok szemet és gőzt lehet megtakarítani.

Szerkesztő postája.

Olvasóinknak. A múlt számban közölt bibliai kérdés helyes megfejtése: «Égi madarak és lilomok.»

Helyesen fejtették meg. a) Az 51. számban levő kérdést: László A. (1), Somodi E. (5), Varga K. (5), özv. Sófaly J. né (2), Ekkert Gy. (3), Bársony A. (1), Biró J. (1), b) az 1902. évi 1-ső szám kérdését: Somodi E. (6), Barta P. (1), Kovács A. (1), Kerekes S. (2), Nagy Pálné (1), Bogdán J. (4), Gaál J. (5), Megyeri K. (5).

B. O. Brassó. A Vasárnap 1-ső évfolyamának 1-13. száma még kapható a kiadóhivatalban.

M. Gy. Fogaras. Szép dolgok azok, mikről levelében ír; de mi a célja? — arról teljesen hallgat. Nem küldene némi magyarázatot?!

Sz. A. Brassó. Szép, hogy nem csak hű olvasója, de munkatársa is akar lenni a «Vasárnapnak». Beküldött munkáját kiadjuk.

Tudakozzátok az irásokat . . . János ev. V 39.

Kalauz Biblia olvasáshoz a következő héten.

Vas. jan. 12.	Márk. VII. 1-37.	A farizeusok kérdése.
Hétf. » 13.	Zsidó lev. XI.	Mi a hit?
Kedd » 14.	Ezsai. XL.	Az Ur megszabadítja népét.
Szer. » 15.	Ján. ev. VI.	5000 ember etetése.
Csüt. » 16.	Efészusi lev. VI.	Gyermekek, szolgák . . . tiszte.
Pén. » 17.	Példab. XXIII.	Élethűlenség és kegyesség útja . . .
Szom. » 18.	Zsolt. 136.	Isten dicsérete szükséges.

* A kik tiz kérdésre helyes feleletet küldenek, azok közül egynek — kire a sorsolás esni fog — lapunkat egy negyed évig ingyen megküldjük. Megfejtéseket (egy levelezőlapon minden héten szerdáig) e rovat vezetőjének: **Birtha József** címére (Kolozsvár, ref. theologia 5. ajtó,) tessék elküldeni

Nyomatott Gámán János Örököse könyvnyomdájában, Kolozsvárt.